

CZU 327(458.2)(042.5)=135.1

UNITATE NAȚIONALĂ PRIN
UMANITATE: DISCURS CU OCAZIA
ZILEI NAȚIONALE A MALTEI,
8 SEPTEMBRIE 2025

*Lino BIANCO,
Ambasadorul Republicii Malta în Bosnia și Herțegovina,
Ambasador Emerit al Republicii Malta
în România și Republica Moldova*

Rezumat: 8 septembrie este Ziua Victoriei în Malta. Această comemorare este marcată de un discurs rostit de o persoană aleasă de Prim-ministrul Maltei. Acesta este discursul rostit în 2025, tradus în limba română de Jean Mazaré, fondator al ziarului de limba franceză *L'Express de Toronto* în 1976 și fost director al Biroului de Presă (America de Nord) al Majestății Sale Regele Mihai al României (jeanmazare@yahoo.com).

Cuvinte-cheie: Malta, Marele Asediu al Maltei, unitate națională, umanitate, curaj, credință, civilizație.

Abstract: September 8 is Victory Day in Malta. This commemoration is marked by a speech delivered by a person chosen by the Prime Minister of Malta. This is the speech delivered in 2025, translated into Romanian by Jean Mazaré, founder of the French-language newspaper *L'Express de Toronto* in 1976 and former Director of the Press Office (North America) of His Majesty King Michael of Romania (jeanmazare@yahoo.com).

Keywords: Malta, Great Siege of Malta, national unity, humanity, courage, faith, civilization.

Onorabile Prim-Ministru, distinși oaspeți, frați și surori maltezi și străini.

În această seară, ne adunăm la memorialul Marelui Asediu din 1565, în amintirea victoriei obținute prin vitejia strămoșilor noștri în lupta lor împotriva Imperiului Otoman. Asediul a fost o declarație de rezistență: bărbații, femeile și copiii poporului maltez au îndurat împreună greutățile cu curaj, înfruntând pericolul, sângele și moartea. Comemorarea de astăzi a fost reluată la scurt timp după alegerile din 1927 pentru Adunarea Legislativă. Primul discurs

comemorativ a fost rostit în acel an de poetul național Dun Karm Psaila. Discursul său a inclus victoria maltezilor asupra francezilor în anul 1800. Mai târziu, a fost inclusă și victoria asupra fascismului și nazismului în cel de-al Doilea Război Mondial. Inițial, data de 8 septembrie a fost sugerată ca zi pentru a marca sfârșitul dominației coloniale în Malta, dar data Zilei Independenței a fost în cele din urmă stabilită pentru ziua de 21 septembrie.

În 1926, artistul maltez Antonio Sciortino a fost însărcinat să proiecteze acest impresionant memorial. Într-o gramatică metaforică, neoclasică, marcată de axialitate și simetrie, această operă de artă include blocuri de zidărie cu trei figuri alegorice din bronz – o figură centrală cu alte două, câte una pe fiecare parte. Figura centrală reprezintă curajul, în timp ce figurile din dreapta și stânga simbolizează credința catolică, respectiv civilizația; Marele Asediu a fost întotdeauna interpretat ca victoria Crucii asupra Semilunii, a civilizației latine asupra necivilizaților. Memorialul este amplasat în piața dintre Catedrala Sf. Ioan și Tribunal, palatul credinței și, respectiv, palatul justiției. Învelit în steagul Maltei, a fost dezvelit cu patru luni înainte de 8 septembrie 1927 de către locotenent-gubernatorul britanic. În timpul inaugurării, au fost rostite două discursuri: unul în italiană de către președintele Curții Supreme Arturo Mercieca și altul în malteză de către călugărul profesor Anastasio Cuschieri. Cuschieri avea o fervoare specială pentru limba populației malteze, o limbă semitică scrisă cu alfabet latin. Într-adevăr, este singura limbă semitică oficială din familia afro-asiatică a Uniunii Europene. *Il-Kantilena* de Pietru Caxaro din secolul al XV-lea, cel mai vechi text literar cunoscut în limba noastră, a fost inclusă la începutul acestui an în registrul internațional al *Memoria Lumii* al UNESCO. Limba noastră provine din locația geografică a insulelor noastre. Astăzi, la aproape un secol de la această inaugurare, suntem adunați aici, așezați la poalele acestui memorial, ca și cum am fi într-un loc de cult, cu fața spre reprezentarea locului sfânt al mântuirii! Care este semnificația acestei comemorări pentru Malta contemporană? Care este relevanța sa pentru Malta de astăzi?

Unitate prin determinare

8 septembrie a fost sărbătorit pentru prima dată ca zi națională în 1923, cu mult înainte de independența Maltei, la decenii distanță de a deveni un stat suveran, când nu eram încă stăpâni ai

patriei noastre în adevăratul sens al termenului. Aveam ziua noastră națională în care celebrăm evenimente istorice cruciale și ne afirmam cultura și identitatea distinctă în civilizația mondială. 8 septembrie a fost stabilită în unanimitate ca Zi Națională a Maltei în timpul primei Adunări Legislative, dintr-un sentiment de unitate națională și mândrie pentru ceea ce suntem; spiritul unității ca națiune exista de mult timp. La acea vreme, patria noastră se afla încă sub stăpânire colonială. Este ziua care a unit generațiile noastre trecute ca națiune. Această moștenire ne-a fost încredințată și avem datoria să o protejăm, să o prețuim și să o menținem pentru generațiile prezente și viitoare. Ziua Victoriei ne unește ca națiune; este sărbătoarea care amintește că atunci când am fost uniți, am reușit. Atunci când ne confruntăm cu probleme de libertate și identitate, unitatea, curajul și determinarea le-au permis strămoșilor noștri să obțină victoriile în ciuda circumstanțelor copleșitoare. Un alt exemplu care a manifestat o astfel de unitate națională a fost în 1957, când Adunarea Legislativă a aprobat în unanimitate *Rezoluția Rupertului cu Marea Britanie*. Principalii lideri politici ai vremii au fost oamenii de stat de frunte ai Maltei, Dom Mintoff și George Borg Olivier. La demisia lui Dom Mintoff din funcția de premier, George Borg Olivier a refuzat să formeze un guvern minoritar. Indiferent de diferențele lor de opinie cu privire la modul de obținere a independenței și libertății, ambii lideri au fost loiali jurământului de a servi poporul maltez și au ținut națiunea în inimă. Atât Borg Olivier, cât și Mintoff au iubit și au lucrat pentru cauza Maltei ca stat suveran și democratic, pentru a servi drept far al păcii, nu al războiului. Deși proveneau din tabere opuse ale diviziunii politice și aveau opinii diferite, ei au abordat mesajul, nu mesagerul. Respectul lor reciproc pe plan personal a ajutat la unirea poporului nostru.

O altă manifestare de curaj și hotărâre a fost atunci când Parlamentul Maltei a fost de acord și a acceptat includerea principiului neutralității militare și al nealinierii în *Constituția* noastră. Timp de secole ne-am confruntat cu mizeria, deoarece am fost puși să slujim și să purtăm războaiele altora. Nu suntem o națiune de războinici; trăsăturile noastre sunt ospitalitatea și dragostea de pace. *Faptele Apostolilor* amintesc cum localnicii l-au primit pe Sfântul Pavel și pe cei aflați la bord – cei vulnerabili – după naufragiul lor cu „o bunătate neobișnuită” și le-au oferit hrană și adăpost. Prin amendamentul constituțional, statutul și vocația noastră

națională au fost incluse în legea supremă a statului. *Constituția* noastră susține că „Malta este un stat neutru care urmărește activ pacea, securitatea și progresul social între toate națiunile, aderând la o politică de nealinieare și refuzând să participe la orice alianță militară”. La acea vreme, atingerea și menținerea neutralității nu era o realizare diplomatică ușoară. Poziția Maltei era respectată de superputeri la acea vreme. O susținere puternică a politicii externe a Maltei a fost Summitul din 1989 (Malta), unde Statele Unite și Uniunea Sovietică au declarat sfârșitul Războiului Rece. Alegerea insulelor noastre amintește de lunga noastră reputație de loc de adăpost la răscrucea Mării Mediterane. Neutralitatea militară și nealiniearea nu sunt un atu în politica externă. Aceste principii sunt în inima poporului nostru; ele întăresc apelul Maltei de a urmări și menține o relație pașnică cu toate națiunile.

Unitate prin credință

Concentrarea patrimoniului construit care datează din antichitate indică faptul că insulele noastre erau un sanctuar care adăposteau locuri de cult. Erau un paradis, un loc de refugiu și protecție, oferind încredere deplină unei puteri superioare pentru îndrumare, asistență și, în cele din urmă, eliberare. Credința este o convingere puternică. *Constituția* noastră afirmă credința noastră ca fiind romano-catolică. Creștinismul, islamul și iudaismul sunt principalele credințe de-a lungul bazinului mediteranean și, într-adevăr, în Europa și Asia de Vest. Sunt religii monoteiste abrahamice; tradițiile lor spirituale împărtășesc valori, învățături și moralitate similare; aceste valori vor asigura că toate popoarele trăiesc în armonie. Toate aceste credințe dezaproabă lăcomia; ele cer o conduită etică și compasiune în generarea de bogăție.

Lăcomia este egoistă. Este lipsită de compasiune și nu altruistă. Lăcomia îi face pe cei aflați în stare bună vulnerabili, iar pe cei vulnerabili disperați. Lăcomia subminează unitatea din națiunea noastră, acea unitate care fluctuează în jurul unui punct de mijloc, mai degrabă decât de la o extremă la alta – bogății lacomi și săracii vulnerabili. Amintind mesajul prim-ministrului Gerald Strickland cu ocazia Zilei Victoriei comemorate în 1927, avem un singur scop: „bunăstarea, prosperitatea și fericirea națiunii”. Soarele răsare pentru toți. Lăcomia generează finanțare rapidă pentru câțiva, dar distruge economia pe termen lung. Să nu confundăm conturile cu economia; aceasta din urmă nu este o știință

aritmetică, ci una socială. Când te uiți la vârful nasului, viziunea ta este strabistă.

Unitate prin civilizație

Civilizația prosperă acolo unde domnesc înțelepciunea, dreptatea și legea. Statul de drept nu implică dreptul de a conduce. Malta este o republică democratică. Democrația este voința majorității asupra minorității. Printr-un control riguros, națiunea beneficiază, deoarece se iau decizii care iau în considerare perspective și opinii variate. Loialitatea față de binele națiunii și respectul reciproc asigură o înțelegere umană și plină de compasiune, care ajută la îmbunătățirea funcționării guvernului. În discursul său de la inaugurarea acestui memorial, Cuschieri a afirmat că acolo unde există patrie, nu există politică partizană, ci iubire. Pe parcursul mandatului lor, toți membrii Parlamentului ar trebui să se adreseze celorlalți, fie că își susțin credința, fie că nu, fie că sunt din districtul lor, fie că sunt din altă parte. Insulele noastre sunt un singur district; suntem cu toții o singură familie. Dezacordul este sănătos, dar acordul de a te adresa altora este mai sănătos, demn de laudă și asigură unitatea la nevoie. Se culege ceea ce se seamănă. Să ne îndepărtăm de propriul ego spre empatie, de la discursul politic crud la unul bazat pe iubire și respect reciproc. Diviziunea politică distructivă împiedică progresul; dehumanizarea adversarului subminează sinele și oferă o reprezentare ireală a sinelui; există bine în fiecare dintre noi. Binele ne unește.

Unitate în diversitate

Nimeni nu-și părăsește patria pentru a găsi refugiu în alta, dacă nu pentru speranța unui mod de viață mai bun. În timpul guvernului colonial britanic, maltezii au fost încurajați și sprijiniți să emigreze. În special după cel de-al Doilea Război Mondial, un număr semnificativ de tineri au emigrat legal în țări vorbitoare de limbă engleză, cum ar fi Australia, Canada, Regatul Unit și Statele Unite. Ei au emigrat acolo unde exista cerere de muncitori, procurându-și astfel bani pentru a se asigura că familiile lor erau hrănite și puteau trăi mai bine. Aceste teritorii au oferit oportunități generațiilor noastre anterioare. În Malta de astăzi, șomajul este de domeniul trecutului. Dimpotrivă, există o lipsă de angajați pentru munci care necesită multă forță de muncă. Sunt necesari lucrători străini pentru a susține economia noastră. Unii caută Malta

ca loc de refugiu și protecție – pentru a folosi cvasi-idiomul tunisian, „Malta hanina, hobza u sardina” (tradus aproximativ prin „Malta este bună, o pâine și o sardină”). Migranții cu permise de muncă administrează sistemul nostru de eliminare a deșeurilor; aceștia sunt esențiali pentru sectoarele noastre de construcții, asistență medicală și alte sectoare. Migranții din diferite țări înființează asociații în Malta, ale căror evenimente culturale și inițiative comunitare savurează și îmbogățesc calendarul nostru deja bogat. Diferențele, nu omogenitatea, îmbogățesc unitatea. De ce să nu-i respectăm și să-i acceptăm, deoarece diaspora malteză este respectată și acceptată în țările respective în care sunt prezenți? Lucrătorii străini sunt vulnerabili la exploatare. Ca și noi, sunt oameni și, ca și noi, au demnitate. Au fost aduși pentru a ajuta economia noastră ca muncitori, nu ca sclavi; merită respect și nu exploatare pentru munca lor; soarele răsare pentru toți. Securitatea și drepturile lor la locul de muncă nu ar trebui să difere de cele ale localnicilor. Dincolo de naționalitate există umanitate.

În urmă cu câteva săptămâni, Camera de Comerț pentru IMM-uri a recunoscut că deficitul de forță de muncă este încă o problemă, dar competențele forței de muncă importate se îmbunătățesc. O verificare adecvată a cine are voie să intre în țară ar fi foarte benefică pentru societatea noastră – nu ne putem permite să-i lăsăm pe toți să intre, având în vedere dimensiunile noastre mici, statul cu cea mai mare densitate a populației din Uniunea Europeană. Străinii educați și culti reușesc să recunoască obiceiurile locale ale țării pe care o vizitează sau în care locuiesc. Dacă țara gazdă este respectată și regulile acesteia sunt respectate, se reduc conflictele culturale, cum ar fi cele pe care le vedem în Malta în zilele noastre.

Diversitatea culturală îmbogățește națiunea noastră, însă nu trebuie să ne lăsăm deoparte cultura și credințele pentru a fi „corecți politic” sau „în favoarea diversității”. Ca națiune, ar trebui să ne susținem psihicul și să nu pledăm pentru eradicarea lentă, dar constantă, a identității noastre.

Comemorarea zilei de 8 septembrie este o recunoaștere a identității noastre; este o declarație a individualității noastre unice. Această comemorare este o reînnoire a jurământului nostru față de patria noastră și valorile pe care le reprezintă. Există mai multe aspecte care ne unesc, nu ne despart. Să ne concentrăm asupra primelor. Aceasta este modalitatea de a cultiva o națiune mai

puternică și de a încuraja schimbări constructive. Lăsarea deoparte a intereselor personale în favoarea valorilor comune și a binelui comun ne ajută, ca națiune, să lucrăm împreună pentru a rezolva disputele; interesul național prevalează. Toată lumea a câștigat atunci când generațiile trecute au tras coarda în aceeași direcție. Să cultivăm curajul și rezistența de a lucra pentru un consens asupra problemelor naționale, atât în forumurile locale, cât și în cele de peste hotare. Insulele noastre vor continua să stea sus ca o națiune stimată, cu propriul său spirit unic și o umanitate reînnoită, printre toate celelalte națiuni.

Curajul se naște din inimă, credința din suflet, iar civilizația din minte. Relația simbiotică dintre ele asigură unitatea noastră ca națiune. Nu este nevoie să ne justificăm existența; „Noi” este mai mare decât suma „E-urilor”. „Seddaq il-ghaqda fil-Maltin u s-s-liem”, care se traduce prin „Întărește-ne pe toți în unitate și pace”. Fie ca unitatea și pacea să domnească în sufletul poporului maltez.